



เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
(Individual Study)

มาตรการป้องกันการฟ้องปิดปาก (Anti-SLAPP Law):
เกราะคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

จัดทำโดยนายโชคชัย พิฐักัจธรรม
รหัส ๖๘๑๓๐๙

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” (นธป.) รุ่นที่ ๑๓
วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

มาตรการป้องกันการฟ้องปิดปาก (Anti-SLAPP Law): เกราะคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ในการแสดงความคิดเห็น

นายโชคชัย ทิฐิกัจจธรรม ^๑

บทคัดย่อ

ปัจจุบันประเทศไทยมีการดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อระงับการมีส่วนร่วมของประชาชน หรือ SLAPP (Strategic Lawsuit Against Public Participation) หรือที่เรียกเป็นภาษาทั่วไปว่า การฟ้องปิดปาก เพิ่มขึ้น เพื่อลดทอนการมีส่วนร่วมทางสังคม ปิดกั้นการแสดงความคิดเห็น และขัดขวางกลุ่มประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และปกป้องประโยชน์สาธารณะ อันเป็นการกระทบต่อหลักสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งการฟ้องปิดปากส่งผลเสียทั้งต่อตัวจำเลยและต่อประเทศ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงมีการพยายามพัฒนากฎหมายป้องกันการฟ้องปิดปาก (Anti-SLAPP Law) โดยมีการศึกษา แนวทางจากประเทศต่าง ๆ เช่น การยื่นคำร้องขอให้ยุติคดี (Motion to Dismiss) การให้โจทก์ผู้ฟ้อง คดีปิดปากต้องชดเชยค่าเสียหายต่าง ๆ รวมทั้งค่าเสียหายเชิงลงโทษให้แก่จำเลย เพื่อป้องปรามไม่ให้เกิด การฟ้องคดีปิดปาก ทำให้ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ มีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๑/๑ และในปี พ.ศ. ๒๕๖๘ ก็ได้ตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘ เพื่อคุ้มครองผู้ให้เบาะแส รวมทั้งยังมีการ ดำเนินการรับฟังความเห็นเกี่ยวกับ ร่างพระราชบัญญัติป้องกันการดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อระงับ การมีส่วนร่วมของสาธารณชน พ.ศ. เพื่อทำให้มาตรการป้องกันการฟ้องปิดปาก (Anti-SLAPP Law) ของประเทศไทย เป็นเกราะคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นที่มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ SLAPP, Strategic Lawsuit Against Public Participation, Anti-SLAPP Law, การฟ้องปิดปาก, การดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อระงับการมีส่วนร่วมของประชาชน

^๑ รองอัยการสูงสุด นบ. (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), นบท.

บทนำ

การดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อระงับการมีส่วนร่วมของประชาชน^๒ หรือ SLAPP (Strategic Lawsuit Against Public Participation) หรือที่เรียกเป็นภาษาทั่วไปว่า การฟ้องปิดปาก เป็นการฟ้องคดี ไม่ว่าจะทางแพ่งหรืออาญา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้กฎหมายหรือศาลเป็นเครื่องมือในการขัดขวางข่มขู่และปิดปากผู้วิพากษ์วิจารณ์ ผู้ให้ข้อมูล อันเป็นประโยชน์แก่สาธารณะ ซึ่งปัจจุบันในประเทศไทยมีหลายกรณีที่บริษัท องค์กรขนาดใหญ่ หรือผู้มีอำนาจดำเนินคดีเพื่อกดดันจำเลย ให้ยุติการแสดงความเห็นหรือข้อมูลในประเด็นที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน เช่น การฟ้องคดีอาญา ในข้อหาหมิ่นประมาท และความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ รวมทั้งการฟ้องคดีแพ่งเรียกค่าเสียหายเป็นจำนวนสูงมากเพื่อข่มขู่จำเลย ให้ยุติการวิจารณ์หรือให้ข้อมูล สถานการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นกับบุคคลที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็น การฟ้องร้องผู้บริโภค นักข่าว นักเคลื่อนไหว นักวิชาการ หรือบุคคลทั่วไป ที่วิจารณ์บริษัท องค์กรขนาดใหญ่ หรือผู้มีอำนาจ เพื่อลดทอนการมีส่วนร่วมทางสังคม ปิดกั้นการแสดงความเห็น และขัดขวางข่มขู่ ประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และปกป้องประโยชน์สาธารณะ อันเป็นการกระทบต่อ หลักสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๔ สร้างความยากลำบากให้แก่จำเลย ทั้งในด้านเวลา เงิน สุขภาพจิต เสรีภาพ และชื่อเสียง ทั้งยังทำให้เกิดปัญหาคดีล้นศาล ซึ่งในมุมมองนิติเศรษฐศาสตร์เป็นการใช้ทรัพยากรในกระบวนการยุติธรรมอย่าง ไม่คุ้มค่า^๓

กรณีดังกล่าวในต่างประเทศได้มีกฎหมายป้องกันการฟ้องปิดปาก (Anti-SLAPP Laws) ที่ออกมาเพื่อแก้ไขปัญหานี้ ปัจจุบันประเทศไทยก็มีการศึกษาและพัฒนาเพื่อให้มีมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองบุคคลจากการฟ้องปิดปาก เช่น การจัดทำร่างพระราชบัญญัติป้องกันการดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อระงับการมีส่วนร่วมของสาธารณชน พ.ศ. ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ซึ่งเป็นการเสนอปรับแก้ประมวลกฎหมายหลักทั้งสี่ฉบับ เพื่อแก้ปัญหการฟ้องปิดปากทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา และเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๘ ก็ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘ ซึ่งเป็นการเพิ่มความคุ้มครองให้แก่ผู้ที่ให้ถ้อยคำ ข้อมูล เบาะแส หลักฐาน หรือแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะเห็นได้ว่าสำหรับ ประเทศไทย กฎหมายป้องกันการปิดปากถือเป็นกฎหมายใหม่ที่น่าสนใจในปัจจุบัน (Current Issue) ทั้งยังเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับหลักสิทธิ เสรีภาพ เป็นอย่างมาก การศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายป้องกันการปิดปากจึงมีประโยชน์ในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนากฎหมายไทยให้สามารถคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ในการแสดงความคิดเห็นได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

^๒ ฐิตินา มุ่งพาลชล (๒๕๖๖). มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันการดำเนินคดีที่เป็นการระงับการมีส่วนร่วมของสาธารณชนในคดีแพ่ง, (เอกัตศึกษา นิติศาสตรมหาบัณฑิต หมวดวิชากฎหมายเอกชนและธุรกิจ คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย). หน้า ๑.

^๓ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕.

หลักสิทธิเสรีภาพกับการแสดงความคิดเห็น

สิทธิมนุษยชน (Human Rights) เป็นสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่ติดตัวมนุษย์ทุกคน โดยกำเนิด มีความเป็นสากล และไม่สามารถถูกพรากไปได้ โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ เพศ สัญชาติ ภาษา ศาสนา หรือสถานะอื่นใด^๔ ในปี พ.ศ. ๒๔๙๑ องค์การสหประชาชาติ (United Nations) ได้กำหนดกรอบในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (The Universal Declaration of Human Rights)^๕ โดยในข้อ ๑๙ ได้กำหนดรับรองสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นไว้ว่า ทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพแห่งความเห็นและการแสดงออก ทั้งนี้ สิทธินี้รวมถึงอิสรภาพที่จะถือเอาความเห็นโดยปราศจากการแทรกแซง และที่จะแสวงหา รับและส่งข้อมูลข่าวสารและข้อคิดผ่านสื่อใดและโดยไม่คำนึงถึงพรมแดน^๖ แม้ปฏิญญาสากลดังกล่าวจะไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย (not legally binding) แต่มีผลในทางจริยธรรมและแนวปฏิบัติซึ่งต่อมาหลักสิทธิมนุษยชนดังกล่าวได้รับการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศต่าง ๆ รวมทั้งเป็นกรอบของกฎหมายภายในด้วย^๗

เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๙ สมัชชาใหญ่สหประชาชาติ (United Nations General Assembly) ได้รับรองกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR) และกติกานี้ใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๙^๘ โดยในกติกาดังกล่าวก็ได้รับรองสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นไว้ในข้อ ๑๙ ว่าบุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะมีความคิดเห็นโดยปราศจากการแทรกแซง บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพแห่งการแสดงออก สิทธินี้รวมถึงเสรีภาพที่จะแสวงหา รับและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและความคิดทุกประเภทโดยไม่คำนึงถึงพรมแดน ทั้งนี้ ไม่ว่าด้วยวาจาเป็นลายลักษณ์อักษรหรือการตีพิมพ์ในรูปแบบของศิลปะหรือโดยอาศัยสื่อประการอื่นตามที่ตนเลือก^๙ และเมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีของกติกาดังกล่าวโดยการภาคยานุวัติ (Accession) โดยมีผลใช้บังคับกับประเทศไทยในวันที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๐^{๑๐} ผลจากการเข้าเป็นภาคีในกติกาดังกล่าว ทำให้รัฐภาคีต้องส่งรายงานไปยังคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (UN Human Rights Committee) ตามระยะเวลาที่กำหนด และคณะกรรมการจะพิจารณาและแสดงความคิดเห็นสรุป เพื่อชี้ข้อบกพร่อง

^๔ United Nations. Human Rights. [Online]. Available from : <https://www.un.org/en/global-issues/human-rights>. (Access date: 2025, July 1).

^๕ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล (๒๕๖๑). *สิทธิมนุษยชนคืออะไร?* [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.amnesty.or.th/blog/๒๐๑๘/๐๕/สิทธิมนุษยชนคืออะไร/>. (วันที่ค้นข้อมูล : ๒๕๖๘, ๑ กรกฎาคม).

^๖ กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ (๒๕๖๐). *ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://humanrights.mfa.go.th/in-the-spotlight/documents/universal-declaration-of-human-rights/>. (วันที่ค้นข้อมูล : ๒๕๖๘, ๑ กรกฎาคม).

^๗ Amnesty International UK. (2025). *What is the Universal Declaration of Human Rights?*. [Online]. Available from: <https://www.amnesty.org.uk/universal-declaration-human-rights-UDHR>. (Access date : 2025, July 1)

^๘ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง UN International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR). หน้า ๑๕.

^๙ เรื่องเดียวกัน หน้า ๕๐.

^{๑๐} เรื่องเดียวกัน หน้า ๑๘.

และคำแนะนำให้แก่ไข^{๑๑} จึงเป็นการเพิ่มกลไกการตรวจสอบมาตรการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของไทยจากระดับองค์กรระหว่างประเทศ

นอกจากนี้ ประเทศไทยยังได้บัญญัติรับรองหลักสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๔ ว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชนเสรีภาพทางวิชาการย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่การใช้เสรีภาพนั้นต้องไม่ขัดต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และต้องเคารพและไม่ปิดกั้นความเห็นต่างของบุคคลอื่น

ความสำคัญอีกประการหนึ่งของหลักสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นคือ เป็นการส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิด และมุมมองที่แตกต่างกัน ทำให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลที่ครบถ้วนและแนวคิดที่หลากหลายรอบด้าน นำไปสู่การค้นพบความจริง การร่วมตรวจสอบการกระทำของรัฐบาล การมีส่วนร่วมในการอภิปรายแสดงความคิดเห็น เพื่อใช้ประกอบพิจารณาในการตัดสินใจ การถกเถียงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นเพื่อให้ประชาธิปไตยทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๒}

จะเห็นได้ว่าในทางกฎหมายและทฤษฎี ประเทศไทยให้การรับรองและคุ้มครองหลักสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ทั้งในระดับกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายภายใน โดยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ แต่อย่างไรก็ดี ในทางปฏิบัติกลับมีการบิดเบือนเจตนารมณ์ของกฎหมายเพื่อนำกฎหมายหรือศาลมาใช้เป็นเครื่องมือในการปิดกั้นขัดขวางเสรีภาพแสดงความคิดเห็น อันเป็นภัยคุกคามต่อหลักสิทธิมนุษยชน หลักสิทธิเสรีภาพ และหลักประชาธิปไตย ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ไม่ได้เกิดขึ้นเพียงแคในในประเทศไทย แต่ได้เกิดขึ้นในหลาย ๆ ประเทศ โดยที่ประเทศเหล่านั้นได้หามาตรการในการป้องกันการปิดกั้นดังกล่าวเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

ที่มาและความหมายของ SLAPP

คำว่า SLAPP (Strategic Lawsuit Against Public Participation) หรือการฟ้องปิดปาก มีการบัญญัติขึ้นโดย จอร์จ ดับเบิลยู. ฟริง และเพเนโลเป เคนัน ในปี ค.ศ. ๑๙๘๐ เนื่องจากในสหรัฐอเมริกาประชาชนหลายคนกำลังถูกฟ้องเพราะแสดงความคิดเห็นในประเด็นทางการเมืองอันเป็นสิทธิตามรัฐธรรมนูญ^{๑๓}

^{๑๑} เรื่องเดียวกัน หน้า ๗๐.

^{๑๒} รัฐสภา มุ่งพาลชล (๒๕๖๖). มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันการดำเนินคดีที่เป็นการระงับการมีส่วนร่วมของสาธารณชนในคดีแพ่ง, (เอกัตศึกษา นิติศาสตรมหาบัณฑิต หมวดวิชากฎหมายเอกชนและธุรกิจ คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย). หน้า ๑๗.

^{๑๓} เรื่องเดียวกัน หน้า ๑๑.

ปัจจุบันแม้จะไม่มีคำจำกัดความสากลสำหรับคำว่า SLAPP แต่ความหมายที่เข้าใจกันโดยทั่วไป SLAPP หมายถึง การฟ้องคดี ไม่ว่าจะแพ่งหรืออาญา หรือการดำเนินคดีตามกฎหมายเพื่อข่มขู่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำจัดขัดขวางการมีส่วนร่วมของสาธารณชนหรือฝ่ายตรงข้ามในประเด็นข้อพิพาทสาธารณะหรือทางการเมือง เป็นการเปลี่ยนข้อพิพาททางการเมืองและสาธารณะเป็นคดีพิพาทส่วนตัว โดยผู้ฟ้องร้องอาจเป็นบุคคล หน่วยงานเอกชน รวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐ หน่วยงานภาครัฐ หรือองค์กรที่ควบคุมโดยรัฐ^{๑๔ ๑๕}

สถานการณ์ในประเทศไทย

สถิติคดี

จากข้อมูลสถิติที่รวบรวมโดยโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Program: UNDP) ซึ่งคณะผู้วิจัยได้กำหนดนิยามของคดีฟ้องปิดปากว่าคือ “การใช้กระบวนการยุติธรรมเพื่อคุกคามหรือขัดขวางบุคคลหรือกลุ่มบุคคลหรือองค์กรที่ใช้สิทธิเสรีภาพอันได้รับการรับรองภายใต้รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคีเพื่อปกป้องประโยชน์สาธารณะ” พบข้อมูลว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๕ มีคดีฟ้องปิดปากทั้งสิ้น ๑๐๙ คดี มีผู้ถูกฟ้องกว่า ๔๐๐ คน แบ่งเป็นคดีอาญา จำนวน ๘๑ คดี คิดเป็น ๗๔% และคดีแพ่ง จำนวน ๒๘ คดี คิดเป็น ๒๖% โดยตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๖ เป็นต้นมา คดีฟ้องปิดปากในประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยเกิดขึ้นสูงสุดในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งหลังปี พ.ศ. ๒๕๕๗ เป็นช่วงที่บริษัทเพียงไม่กี่แห่งดำเนินการฟ้องคดีปิดปากเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะบริษัทที่ประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำในจังหวัดเลย และบริษัทที่ประกอบกิจการฟาร์มไก่ โดยถ้าพิจารณาจากประเภทกิจการของผู้ดำเนินคดีแล้วพบว่า บริษัทเหมืองแร่เป็นผู้ดำเนินคดีมากที่สุด คิดเป็น ๓๔% และลำดับรองลงมาคืออุตสาหกรรมปศุสัตว์ คิดเป็น ๒๑% กรณีอุตสาหกรรมปศุสัตว์เป็นการที่บริษัทเดียวฟ้องคดีอาญาและคดีแพ่งกับกลุ่มเป้าหมายรวม ๓๙ คดี มีจำเลยทั้งหมด ๒๓ คน ส่วนใหญ่เป็นการฟ้องคดีต่อศาลโดยตรง^{๑๖}

สำหรับคดีอาญา จำนวน ๘๑ คดีนั้น เป็นการดำเนินคดีผ่านการร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน จำนวน ๒๒ คดี หรือ ๒๗% และเป็นโจทก์ฟ้องคดีต่อศาลเอง จำนวน ๕๙ คดี หรือ ๗๓% โดยมากเมื่อกล่าวถึงการฟ้องคดีอาญาเพื่อปิดปาก คนส่วนใหญ่จะนึกถึงเฉพาะคดีหมิ่นประมาท แต่จากการเก็บข้อมูลของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ประจำประเทศไทย พบว่า แม้ข้อหาหมิ่นประมาท ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖ และ ๓๒๘ จะเป็นข้อหาที่ถูกนำมาใช้มากที่สุด จำนวน ๕๒ คดี คิดเป็น ๔๓% แต่ก็มีมีการฟ้องร้องอาญาในข้อหาอื่น ๆ ด้วย เช่น พระราชบัญญัติ

^{๑๔} ฐิตินา มุ่งพาลชล (๒๕๖๖). *มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันการดำเนินคดีที่เป็นการระงับการมีส่วนร่วมของสาธารณชนในคดีแพ่ง*, (เอกัตศึกษา นิติศาสตรมหาบัณฑิต หมวดวิชากฎหมายเอกชนและธุรกิจ คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย). หน้า ๑๑.

^{๑๕} ดร. ฟรานเชสกา ฟาร์ริงตัน และ ผศ. เสาวนีย์ แก้วจุลภาณุจน์. (๒๕๖๗). *การแก้ไขปัญหา SLAPP : การระบุและแก้ไขช่องว่างในแนวทางป้องกันการฟ้อง SLAPP ของประเทศไทย*. หน้า ๑๑.

^{๑๖} ผศ. เสาวนีย์ แก้วจุลภาณุจน์ และนายบัณฑิต หอมเกษ. (๒๕๖๖). *รายงานการศึกษาเรื่อง กฎหมายและมาตรการป้องกันการดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อระงับการมีส่วนร่วมของสาธารณะ ในบริบทธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน*. หน้า ๒๐ - ๓๑.

ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๔ (๑) (ก่อนมีการแก้ไขบทบัญญัติดังกล่าว) ความผิดฐานบุกรุกและทำให้เสียทรัพย์ ความผิดฐานแจ้งความเท็จและเบิกความเท็จ ความผิดฐานลักทรัพย์ แม้ทำที่สุดแล้ว คดีส่วนใหญ่จะถึงที่สุดลงโดยการยกฟ้อง เนื่องจากศาลเห็นว่าเข้าเหตุยกเว้น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๙ ว่าเป็นการแสดงความคิดเห็นโดยสุจริต ป้องกันตนหรือป้องกันส่วนได้เสียเกี่ยวกับตนตามคลองธรรม และ/หรือ เป็นการติชมด้วยความเป็นธรรม แต่การต่อสู้คดีจนกว่าคดีจะถึงที่สุดนั้นใช้ระยะเวลาอันยาวนาน และส่งผลกระทบต่อจำเลยทั้งในด้านภาระทางเศรษฐกิจและสังคม ความกดดันทางจิตใจ ทั้งยังลดทอนศักยภาพในการทำกิจกรรม ซึ่งอาจทำให้จำเลยยอมหยุดและเลิกมีส่วนร่วมในประเด็นสาธารณะที่พิพาทกันอยู่ อันเป็นวัตถุประสงค์หลักของผู้ดำเนินคดีฟ้องปิดปาก ที่หวังผลในการสร้างภาระและความกดดันให้จำเลย มากกว่าผลของคดี^{๑๗}

ตัวอย่างคดี

คดีระหว่างบริษัท เนเชอรัล ฟรุต จำกัด กับนายอานดี้ ฮอลล์ (Andy Hall) นายอานดี้ ฮอลล์ เป็นนักวิจัยและนักสิทธิมนุษยชนที่ทำงานประเด็นสิทธิแรงงานข้ามชาติ และเคยเป็นนักวิจัยอยู่ที่มหาวิทยาลัยมหิดล นายอานดี้ทำวิจัยเรื่องการละเมิดสิทธิแรงงานข้ามชาติในอุตสาหกรรมผลิตอาหารสำเร็จรูปในประเทศไทยให้กับ องค์กรฟินน์วอตช์ (Finnwatch) ซึ่งเป็นองค์กรไม่แสวงกำไรของฟินแลนด์ที่ทำงานด้านสิทธิมนุษยชนต่อมา ในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ องค์กรฟินน์วอตช์ ได้เผยแพร่รายงานวิจัยบนเว็บไซต์ของฟินวอตช์ นายอานดี้ ได้ประสานงานจัดการแถลงข่าวเปิดรายงานดังกล่าวและให้สัมภาษณ์กับสำนักข่าวอัลจาซีราที่ประเทศเมียนมาเกี่ยวกับงานวิจัย โดยระบุว่าในอุตสาหกรรมสับปะรดกระป๋องของไทย รวมถึงบริษัท เนเชอรัล ฟรุต จำกัด (บริษัทฯ) มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน เช่น บริษัทฯ มีการยึดหนังสือเดินทางของผู้ใช้แรงงานชาวพม่า มีการใช้แรงงานที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย และแรงงานเด็ก ฯลฯ บริษัทฯ จึงได้ดำเนินคดีกับนายอานดี้ ฮอลล์ รวม ๔ คดี เป็นคดีอาญา ๒ คดี และคดีแพ่ง ๒ คดี ได้แก่

๑. คดีอาญาที่ศาลอาญากรุงเทพใต้ บริษัท เนเชอรัล ฟรุต จำกัด เป็นโจทก์ ยื่นฟ้องนายอานดี้ ฮอลล์ เป็นคดีอาญา กรณีเผยแพร่รายงานบนเว็บไซต์ Finnwatch และจัดงานแถลงข่าวพร้อมเผยแพร่บทความกับบทสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary) ในข้อหาเผยแพร่ข้อความอันเป็นเท็จ ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๒๖, ๓๒๘, ๓๓๒, ๙๐, ๙๑ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๔ (๑)

ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาว่าจำเลยกระทำความผิด ๒ กรรม คือ การเผยแพร่บทสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary) บนเว็บไซต์ Finnwatch เป็นฐานผิดฐานหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๘ และความผิดฐานนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลเท็จ ในประการที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายกับผู้อื่น ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๔ (๑) อันเป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๔ (๑) ซึ่งเป็นบทที่หนักที่สุด ลงโทษจำคุกเป็นเวลา ๑ ปี ปรับ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ส่วนการจัดแถลงข่าวและ

^{๑๗} ผศ. เสาวณีย์ แก้วจุลกาญจน์ และนายบัณฑิต หอมเกษ. (๒๕๖๖). รายงานการศึกษาเรื่อง กฎหมายและมาตรการป้องกันการดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อระงับการมีส่วนร่วมของสาธารณะ ในบริบทธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน. หน้า ๒๕ - ๒๘.

เผยแพร่บทความกับบทสรุปสำหรับผู้บริหารของรายงาน เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา โทษจำคุกเป็นเวลา ๒ ปี ปรับ ๑๐๐,๐๐๐ บาท รวมจำคุก ๔ ปี ปรับ ๒๐๐,๐๐๐ บาท จำเลยให้การเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา จึงลดโทษให้หนึ่งในสี่ คงจำคุก ๓ ปี และปรับเป็นเงิน ๑๕๐,๐๐๐ บาท จำเลยทำงานด้านสิทธิมนุษยชน เคยทำประโยชน์ต่อสังคม และไม่ปรากฏว่าจำเลยเคยต้องโทษจำคุกมาก่อน โทษจำคุกจึงให้รอลงอาญาไว้มีกำหนด ๒ ปี นอกจากนี้ ให้จำเลยลงโฆษณาคำพิพากษาในหนังสือพิมพ์สามฉบับ เป็นเวลา ๗ วัน และในเว็บไซต์สามแห่งเป็นเวลา ๓๐ วัน โดยให้จำเลยเป็นผู้จ่ายค่าโฆษณา

จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษาลบโทษจำคุก โดยให้เหตุผลว่าองค์กรพินนัวทซ์ว่าจ้างให้จำเลยทำวิจัยเกี่ยวกับคนงานต่างชาติในบริษัทโจทก์และโรงงานอื่นอีกสองแห่ง เพื่อต้องทราบว่ายภายในโรงงานของโจทก์มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่ เพราะประเทศพินแลนด์เน้นเรื่องความปลอดภัยของสินค้า ผู้บริโภคจึงจำเป็นต้องทราบแหล่งที่มาของสินค้าตามมาตรฐานขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) จึงถือว่าองค์กรพินนัวทซ์เป็นตัวแทนของผู้บริโภคในการตรวจสอบข้อเท็จจริง และเมื่อได้รับข้อมูลว่าโจทก์ปฏิบัติต่อแรงงานโดยไม่ถูกต้อง การที่นำข้อมูลออกเผยแพร่ ส่งไปให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบ และการจัดแถลงข่าว จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะและเป็นสิ่งที่ประชาชนทั่วไปรวมทั้งผู้เกี่ยวข้องมีสิทธิกระทำเพื่อเปิดเผยข้อเท็จจริงอันจะนำไปสู่การแก้ปัญหาในอนาคตได้ การกระทำขององค์กรพินนัวทซ์ จึงถือว่าเป็นการแสดงความคิดเห็นหรือข้อความโดยสุจริต เพื่อความชอบธรรม ป้องกันตน หรือป้องกันส่วนได้เสียเกี่ยวกับตนตามคลองธรรม และยังเป็นการติชมด้วยความเป็นธรรมซึ่งบุคคลหรือสิ่งใดอันเป็นวิสัยของประชาชนย่อมกระทำ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๙ (๑) (๓) จึงไม่เป็นความผิด โดยไม่ต้องวินิจฉัยต่อไปว่าเป็นการกระทำร่วมกันของจำเลยกับองค์กรพินนัวทซ์หรือไม่ ส่วนความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๔ (๑) มีการแก้ไขในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ ว่าไม่รวมถึงการใช้คอมพิวเตอร์กระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิด

๒. คดีแพ่งที่ศาลจังหวัดนครปฐม บริษัท เนเชอรัล ฟรุต จำกัด เป็นโจทก์ ยื่นฟ้องนายอานดี ฮอลล์ เป็นคดีแพ่งเรียกค่าเสียหายจากการละเมิด กรณีจัดแถลงข่าวและเผยแพร่รายงาน "Cheap Has a High Price" ที่กล่าวถึงบริษัทฯ มีการละเมิดสิทธิลูกจ้าง เป็นเงิน ๓๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ต่อมาหลังจากคดีอาญา ตามข้อ ๑.๑ ถึงที่สุด ทนายโจทก์ได้ยื่นคำร้องขอถอนฟ้องคดี

๓. คดีอาญาที่ศาลจังหวัดพระโขนงบริษัท เนเชอรัล ฟรุต จำกัด เป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการ ยื่นฟ้องนายอานดี ฮอลล์ เป็นคดีอาญา กรณีให้สัมภาษณ์สำนักข่าวอัลจาซีราที่ประเทศเมียนมา ในข้อหาหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณาซึ่งศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกา พิพากษายกฟ้อง เนื่องจากการสัมภาษณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นในต่างประเทศ และเป็นความผิดสำเร็จเมื่อนักข่าวซึ่งเป็นบุคคลที่สามทราบแล้ว การกระทำความผิดจึงสำเร็จเสร็จสิ้นนอกราชอาณาจักร ไม่ได้ส่งผลในราชอาณาจักร โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้อง

๔. คดีแพ่งที่ศาลจังหวัดพระโขนงบริษัท เนเชอรัล ฟรุต จำกัด เป็นโจทก์ยื่นฟ้องนายอานดี ฮอลล์ เป็นคดีแพ่งเรียกค่าเสียหายจากการละเมิด กรณีให้สัมภาษณ์สำนักข่าวอัลจาซีราที่ประเทศเมียนมา เรียกค่าเสียหายจำนวน ๑๒๐ ล้านบาท ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษาให้จำเลยชดใช้

ค่าเสียหายจำนวน ๑๐ ล้านบาท พร้อมดอกเบี้ยให้แกโจทก์ แต่ต่อมาศาลฎีกาได้พิพากษากลับให้ยกฟ้อง เนื่องจาก การใช้สิทธิเรียกร้องของโจทก์ในมูลละเมิดตามคำฟ้องที่เป็นความรับผิดชอบในทางแพ่งของจำเลยเกิดขึ้นจากผลของการกระทำความผิดทางอาญาของจำเลยโดยตรงอันเป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาดังนั้น ในการพิพากษาคดีส่วนแพ่งศาลจำต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีส่วนอาญา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๖ เมื่อคดีอาญา (ตามข้อ ๑.๑) ศาลฎีกาพิพากษาให้ยกฟ้องโจทก์โดยรับฟังข้อเท็จจริงเป็นยุติว่าจำเลยกระทำโดยสุจริต เป็นการติชมด้วยความเป็นธรรมซึ่งบุคคลหรือสิ่งใดอันเป็นวิสัยของประชาชนย่อมกระทำตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๙ (๓) ไม่ถือว่าการกระทำของจำเลยเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทและความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ จึงไม่อาจรับฟังข้อเท็จจริงเป็นยุติได้ว่า การที่จำเลยให้สัมภาษณ์แก่นักข่าวด้วยข้อความเกี่ยวกับการทำงานของโจทก์ เป็นการจงใจทำต่อโจทก์โดยผิดกฎหมาย จึงมิใช่เป็นการทำละเมิดที่ต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น แก่โจทก์ตามคำฟ้อง ที่ศาลล่างทั้งสองพิพากษาให้จำเลยชำระเงินแก่โจทก์มานั้น ไม่ต้องด้วยความเห็นของศาลฎีกา ฎีกาของจำเลยฟังขึ้น พิพากษากลับให้ยกฟ้อง

แม้สุดท้ายทุกคดีที่แอนดี้ ฮอลล์ ถูกฟ้อง จะถึงที่สุดโดยที่ศาลมีคำพิพากษายกฟ้องและโจทก์ถอนฟ้อง แต่การต่อสู้คดีทั้งสี่ใช้ระยะเวลาในการต่อสู้คดียาวนานกว่า ๘ ปี สูญเสียเงินไปกว่า ๗ ล้านบาท ไม่ว่าจะเป็นค่าทนายความ ค่าเดินทาง และค่าธรรมเนียมศาล แต่เมื่อชนะคดีแล้วศาลกลับไม่สั่งคืนค่าธรรมเนียม ๖๐๐,๐๐๐ บาทให้นอกจากค่าใช้จ่ายจำนวนมากแล้ว แอนดี้ยังได้รับผลกระทบด้านอื่น ๆ เช่น ถูกบีบให้ออกจากการเป็นนักวิจัยของมหาวิทยาลัยมหิดล เสียโอกาสในการทำงานกับสหภาพยุโรปในเมียนมา เนื่องจากศาลมีคำสั่งยึดหนังสือเดินทางและห้ามเดินทางออกนอกประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาต ความเครียด ความกังวล ความเจ็บปวด สูญเสียศรัทธาในงานที่ทำ^{๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔}

^{๑๘} I Law (๒๕๖๑).อานดี้ ฮอลล์: คดีให้สัมภาษณ์อัลจาซีรา.[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.ilaw.or.th/articles/case/23669>. (วันที่ค้นข้อมูล : ๒๕๖๘, ๑๓ กรกฎาคม).

^{๑๙} iLaw (๒๕๖๓).อานดี้ ฮอลล์ : คดีเผยแพร่รายงานบนเว็บไซต์ Finnwatch.[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.ilaw.or.th/articles/case/23570>. (วันที่ค้นข้อมูล : ๒๕๖๘, ๑๓ กรกฎาคม).

^{๒๐} BBC News ไทย (๒๕๖๑).ศาลสั่งอานดี้ ฮอลล์ นักต่อสู้สิทธิแรงงานข้ามชาติจ่ายค่าเสียหาย ๑๐ ล้านบาทให้เนเชอรัล ฟรุต.[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.bbc.com/thai/thailand-43541645>. (วันที่ค้นข้อมูล : ๒๕๖๘, ๑๓ กรกฎาคม).

^{๒๑} BBC News ไทย (๒๕๖๔).อานดี้ ฮอลล์: “เป็นช่วงเวลาที่เจ็บปวดมาก” บันทึกการต่อสู้ของนักกิจกรรมชาวอังกฤษด้านสิทธิด้านแรงงานในไทย.[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.bbc.com/thai/thailand-๕๗๒๐๐๒๘>. (วันที่ค้นข้อมูล : ๒๕๖๘, ๑๓ กรกฎาคม).

^{๒๒} Bangkok Post. (2020). *Natural Fruit drops case against activist Andy Hall*. [Online]. Available from: <https://www.bangkokpost.com/business/2009923/natural-fruit-drops-case-against-activist-andy-hall>. (Access date : 2025, July 13)

^{๒๓} FIDH International Federation for Human Rights. (2018). *Thailand: Sentencing of Mr. Andy Hall, a migrant labor rights researcher*. [Online]. Available from: <https://www.fidh.org/en/issues/human-rights-defenders/thailand-sentencing-of-mr-andy-hall-a-migrant-labor-rights-researcher>. (Access date : 2025, July 13)

^{๒๔} ประชาไท (๒๕๖๔).ศาลฎีกายกฟ้องคดี บ.ผลไม้กระป๋องฟ้องแพ่ง ‘อานดี้’ ตามศาลอาญา.[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://prachatai.com/journal/๒๐๒๔/๐๕/๕๒๙๗๖>. (วันที่ค้นข้อมูล : ๒๕๖๘, ๑๓ กรกฎาคม).

ผลกระทบ

๑. ผลกระทบต่อตัวจำเลย ในคดีฟ้องปิดปาก จำเลยใช้เวลาเฉลี่ยเกือบ ๒ ปี ในการต่อสู้คดีความ และในบางครั้งผู้ฟ้องคดีกลับแก้จำเลยด้วยการยื่นฟ้องจำเลยในเขตอำนาจหลายแห่งจากมูลเหตุถ้อยคำเดียวกัน รวมทั้ง มีการใช้กลยุทธ์ข่มขู่อันเนื่องมาจากผู้ฟ้องคดีมีอำนาจเหนือกว่าอย่างมีนัยสำคัญทำให้ภาระทางคดีตกอยู่ที่จำเลยเพียงฝ่ายเดียว เกิดความยากลำบากเนื่องจากต้องเสียเวลา สุขภาพจิต เงิน เสรีภาพ และชื่อเสียง การที่จำเลยต้องหมดทั้งทรัพยากรและเวลาไปกับการต่อสู้คดีไปเป็นจำนวนมากก่อให้เกิดสภาวะชะงักงัน (Chilling effect) หรือสถานการณ์ที่การกระทำหรือคำพูดถูกระงับลงเพราะกลัวว่าจะถูกลงโทษ อันเป็นการยับยั้งไม่ให้จำเลยใช้สิทธิที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ เมื่อจำเลยชนะคดีแล้วกลับไม่มีมาตรการเยียวยาใด ๆ ไม่ได้รับค่าชดเชยค่าเสียหาย หรือค่าทนายความที่เสียไป^{๒๕ ๒๖ ๒๗}

สำหรับความผิฐานหมิ่นประมาททางอาญาที่เป็นข้อหาที่ถูกนำมาใช้ฟ้องปิดปากมากที่สุดนั้น เป็นการฟ้องคดีที่ค่อนข้างสะดวก มีกลไกกระบวนการยุติธรรมที่พร้อมสนับสนุน และผู้ริเริ่มคดีมีต้นทุนน้อยกว่าเมื่อเทียบกับการฟ้องคดีแพ่ง เนื่องจากสามารถอาศัยการแจ้งความต่อพนักงานสอบสวนแล้วให้พนักงานอัยการดำเนินคดีในชั้นศาลได้ ผู้ริเริ่มคดีจึงไม่มีต้นทุนค่าทนายความ อีกทั้งคดีอาญามีโทษจำคุก จึงสร้างความกดดันและเอื้อต่อการสร้างภาระให้กับจำเลยได้มากกว่าคดีแพ่ง เนื่องจากหากแพ่งคดีอาจต้องโดนจำคุกและเสี่ยงต่อการมีประวัติอาชญากรรมติดตัว^{๒๘} นอกจากนี้ หากจำเลยถูกฝากขังและถูกควบคุมตัวในระหว่างการพิจารณาคดี โดยไม่ได้รับการประกันตัว ก็ย่อมส่งผลให้จำเลยต้องขาดงาน ขาดรายได้ และยังเพิ่มภาระทางการเงินและความกดดันต่อจำเลยยิ่งขึ้น

๒. ผลกระทบต่อรัฐ การที่มีการฟ้องคดีปิดปากเป็นจำนวนมาก เป็นการที่รัฐต้องเสียทั้งทรัพยากรบุคคลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี อันเป็นทรัพยากรสาธารณะในกระบวนการยุติธรรม ไปใช้โดยไม่จำเป็นเพื่อจัดการกับคดีฟ้องปิดปาก ซึ่งคดีที่ไม่เป็นสาระ^{๒๙} ที่เกิดจากผู้ฟ้องคดีต้องการใช้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมเป็นเครื่องมือเพื่อกลับแก้หรือสร้างภาระให้แก่จำเลยที่ใช้สิทธิในการแสดงความคิดเห็นตามรัฐธรรมนูญ การที่รัฐต้องจัดการกับคดีที่ไม่เป็นสาระจำนวนมาก ส่งผลให้คดีที่สำคัญต้องล่าช้าลงไป ทำให้ไม่สามารถอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้กับคู่ความในคดีสำคัญได้ตามหลักความยุติธรรมที่ล่าช้าคือความยุติธรรม (Justice delayed is justice denied.)^{๓๐} อันเป็นผลเสียต่อภาพรวมของกระบวนการยุติธรรม

^{๒๕} ดร. ฟรานเชสกา ฟาร์ริงตัน และ ผศ. เสาวนีย์ แก้วจุลกาญจน์.(๒๕๖๗). การแก้ไขปัญหา SLAPP : การระบุและแก้ไขช่องว่างในแนวทางป้องกันการฟ้อง SLAPP ของประเทศไทย. หน้า ๕ - ๗.

^{๒๖} จูติสา มุ่งพาลชล (๒๕๖๖). มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันการดำเนินคดีที่เป็นภาระรับการมีส่วนร่วมของสาธารณชนในคดีแพ่ง, (เอกัตศึกษา นิติศาสตรมหาบัณฑิต ศึกษานิเทศศาสตร์และธุรกิจ คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย). หน้า ๑ - ๑๑.

^{๒๗} BBC News ไทย (๒๕๖๖).SLAPPs: เหตุใด กลุ่มวิพากษ์สังคมและธุรกิจตกเป็นเป้าฟ้องปิดปากมากขึ้น[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.bbc.com/thai/articles/c4n4qlpsoggo>. (วันที่ค้นข้อมูล : ๒๕๖๘, ๑๓ กรกฎาคม).

^{๒๘} ผศ. เสาวนีย์ แก้วจุลกาญจน์ และนายบัณฑิต หอมเกษ. (๒๕๖๖).รายงานการศึกษาเรื่อง กฎหมายและมาตรการป้องกันการดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อระงับการมีส่วนร่วมของสาธารณะ ในบริบทธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน.หน้า ๓๐.

^{๒๙} เรื่องเดียวกัน. หน้า ๓๐.

^{๓๐} จูติสา มุ่งพาลชล (๒๕๖๖).มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันการดำเนินคดีที่เป็นภาระรับการมีส่วนร่วมของสาธารณชนในคดีแพ่ง, (เอกัตศึกษา นิติศาสตรมหาบัณฑิต ศึกษานิเทศศาสตร์และธุรกิจ คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย). หน้า ๒๔ - ๒๖.

กฎหมายป้องกันการฟ้องปิดปาก(Anti-SLAPP Law)

กฎหมายต่างประเทศ

๑. **ประเทศสหรัฐอเมริกา** เป็นประเทศแรกที่มีการศึกษาคดีฟ้องปิดปาก เนื่องจากในช่วงทศวรรษที่ ๑๙๖๐ และ ๑๙๗๐ มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น ทำให้มีการฟ้องร้องเพื่อปราบปรามการแสดงออก การพูด และการมีส่วนร่วมทางการเมืองประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งใช้กฎหมายในระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law) ได้มีการพัฒนาหลักการต่าง ๆ ผ่านการพิจารณาคดีและคำพิพากษาของศาลอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นกฎหมายป้องกันการฟ้องปิดปาก (Anti-SLAPP Law) โดยกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกามีการกำหนดมาตรการพิเศษให้ผู้ถูกฟ้องคดีสามารถยื่นคำขอพิเศษเพื่อยุติคดีโดยเร็ว (Motion to Dismiss)^{๓๑} และสิทธิในการฟ้องกลับของผู้ถูกฟ้องปิดปาก (SLAPPback) เพื่อรักษาสสมดุลระหว่างการผู้ใช้สิทธิฟ้องคดีและผู้ถูกฟ้องคดี โดยคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ^{๓๒}

ตัวอย่างคดีที่วางหลักในเรื่องของการป้องกันการฟ้องปิดปาก เช่น คดี City of Columbia v. Omni Outdoor Advertising, Inc. (1991) ศาลฎีกาได้วางหลักไว้ว่า “หากการใช้สิทธิในการร้องเรียนของประชาชนเป็นไปเพื่อปกป้องทรัพย์สินหรือผลประโยชน์ในทางทรัพย์สินของตนจากความเสียหายเนื่องมาจากกระทำความผิดด้วยกฎหมาย การฟ้องปิดปากในภายหลังเพราะการใช้สิทธิของจำเลยจะต้องถูกยกฟ้องในทันที เว้นแต่ โจทก์สามารถพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าการใช้สิทธิของจำเลยเป็นไปโดยไร้เหตุผลหรือไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของกฎหมาย” นอกจากนี้ ศาลยังได้บัญญัติมาตรการทางกฎหมายเพิ่มเติม โดยการกำหนดให้จำเลยในคดีก่อนซึ่งศาลมีคำวินิจฉัยแล้วว่าฟ้องโจทก์เป็นการฟ้องปิดปาก โดยกำหนดให้จำเลยมีสิทธิฟ้องกลับเพื่อเรียกเอาซึ่งค่าสินไหมทดแทนจากการถูกฟ้องปิดปาก เว้นแต่ การฟ้องกลับของจำเลยจะเป็นการใช้กระบวนการทางศาลโดยมิชอบ (Abuse of Process)^{๓๓}

ในส่วนของกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งของรัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกา (Federal Rules of Civil Procedure) ไม่ได้มีการบัญญัติเรื่องคดีฟ้องปิดปากไว้อย่างชัดเจน ศาลรัฐบาลกลางจึงไม่มีอำนาจวินิจฉัยว่าคำฟ้องใดเป็นการฟ้องปิดปากหรือไม่ แต่สามารถบังคับใช้และตีความทั้งกฎหมายรัฐบาลกลางและกฎหมายของมลรัฐได้^{๓๔} ซึ่งปัจจุบันไม่ใช่ทุกมลรัฐของสหรัฐอเมริกามีกฎหมายป้องกันการฟ้องปิดปาก (Anti-SLAPP Law) จึงเกิดช่องว่างที่โจทก์อาจนำไปใช้เป็นกลยุทธ์ในการเลือกมลรัฐที่ไม่มีกฎหมายป้องกันการฟ้องปิดปากหรือมีกฎหมายป้องกันการฟ้องปิดปากที่ไม่เข้มงวดเป็นสถานที่ฟ้องคดี

^{๓๑} เรื่องเดียวกัน. หน้า ๒๗.

^{๓๒} จตุพร โอวัฒนาพานิช (๒๕๖๔). มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันการฟ้องปิดปากในคดีอาญา, (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย). หน้า ๖๑ - ๖๒.

^{๓๓} จตุพร โอวัฒนาพานิช (๒๕๖๔). มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันการฟ้องปิดปากในคดีอาญา, (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย). หน้า ๖๒.

^{๓๔} เรื่องเดียวกัน. หน้า ๖๓.

มลรัฐแคลิฟอร์เนียเป็นมลรัฐหนึ่งที่มีกฎหมายป้องกันการฟ้องปิดปาก แม้จะไม่ได้ตัดอำนาจฟ้องโจทก์ที่จะฟ้องคดีปิดปาก แต่กฎหมายได้กำหนดมาตรการพิเศษ ซึ่งเรียกว่า คำขอพิเศษเพื่อยุติคดีโดยเร็ว (Motion to Dismiss) ซึ่งเป็นการเปิดช่องให้จำเลยสามารถยื่นคำร้องขอยุติการดำเนินคดีอย่างรวดเร็วและกำหนดภาระให้โจทก์เป็นฝ่ายต้องชำระค่าทนายความและค่าใช้จ่ายให้แก่จำเลย โดยหากศาลพิจารณาแล้วยกฟ้องตามคำร้องของจำเลย จำเลยจะมีสิทธิได้รับค่าทนายความและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่ต้องเสียไปในการสู้คดี นอกจากนี้ กฎหมายของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ยังให้สิทธิในการฟ้องกลับ (SLAPPback) โดยให้สิทธิผู้ที่ถูกฟ้องคดีปิดปากสามารถฟ้องโจทก์ในคดีก่อน (ที่ศาลมีคำพิพากษายกฟ้องแล้ว) เพื่อเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพิ่มเติมได้^{๓๕}

๒. ประเทศออสเตรเลีย มีพระราชบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองการมีส่วนร่วมในประเด็นสาธารณะของประชาชน (Protection of Public Participation Act 2008) ซึ่งตราขึ้นเพื่อคุ้มครองและรับรองสิทธิของประชาชนในการมีส่วนร่วมและเสรีภาพในการแสดงออกในประเด็นสาธารณะ โดยมีมาตรการสำหรับยุติคดีโดยเร็ว พร้อมทั้งกำหนดมาตรการทางแพ่งในเชิงลงโทษสำหรับผู้เริ่มคดีฟ้องปิดปากด้วย พระราชบัญญัตินี้กล่าวถึงการกำหนดนิยาม “การมีส่วนร่วมของประชาชน” และใช้บังคับเฉพาะกรณีที่เป็นคดีแพ่ง แต่จะไม่ใช้ในกรณีที่เหตุแห่งการกระทำเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท หรือเป็นการปฏิบัติตามคำสั่งของศาล

มีข้อสังเกตว่าพระราชบัญญัตินี้จะไม่ใช้กับคดีอาญา เนื่องจากการดำเนินคดีอาญาของประเทศออสเตรเลีย ในชั้นสอบสวนมีการกลั่นกรองคดีมาอย่างดีแล้ว และราษฎรสามารถฟ้องคดีอาญาเองได้ ประกอบกับมาตรฐานการพิสูจน์ในคดีอาญาเข้มข้นกว่าคดีแพ่ง^{๓๖}

๓. ประเทศเยอรมนี แม้จะไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการฟ้องปิดปากไว้โดยเฉพาะ แต่กฎหมายได้ให้อำนาจแก่พนักงานอัยการในการใช้ดุลพินิจในการสั่งไม่ฟ้องคดีในลักษณะที่เป็นคดีฟ้องปิดปากได้ ส่วนการที่เอกชนซึ่งเป็นผู้เสียหายจะฟ้องคดีเองได้นั้น จำกัดอยู่เฉพาะฐานความผิดบางประเภทที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น^{๓๗}

๔. ประเทศฟิลิปปินส์ เป็นประเทศในระบบกฎหมายซีวิลลอว์ (Civil Law) มีกฎหมายป้องกันการฟ้องปิดปากที่ชื่อว่า Anti-Strategic Lawsuits Against Public Participation Act of 2019 หรือ Anti-SLAPP Act of 2022 เนื่องจากมีการฟ้องปิดปากกันมากขึ้น โดยมักเป็นการฟ้องโดยหน่วยงานที่มีอิทธิพล เช่น บริษัท นักการเมือง เจ้าหน้าที่ของรัฐ นายจ้าง หรือเจ้าของที่ดิน และผู้ถูกฟ้องมักเป็นผู้อยู่อาศัยในชุมชน นักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สื่อมวลชน ชนเผ่าพื้นเมือง ชวนา คนงาน หรือแม้แต่ประชาชนทั่วไป เพื่อยับยั้งไม่ให้บุคคลเหล่านี้ใช้สิทธิในการมีส่วนร่วมในประเด็นที่สาธารณชนให้ความสนใจ (Public Concern)

Anti-SLAPP Act of 2022 ได้กำหนดขั้นตอนที่เป็นรูปธรรมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เช่น กำหนดนิยาม “การดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อระงับการมีส่วนร่วมของสาธารณชน” โดยให้รวมถึง

^{๓๕} เรื่องเดียวกัน. หน้า ๖๔ - ๖๖.

^{๓๖} จตุพร โอวัฒนาพานิช (๒๕๖๔). มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันการฟ้องปิดปากในคดีอาญา, (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย). หน้า ๗๖ - ๗๘.

^{๓๗} พัทธา พุกเศรษฐี. กฎหมายว่าด้วยมาตรการป้องกันการฟ้องคดีปิดปากในความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่และประพฤติมิชอบ. สารคดี. หน้า ๑๕.

การฟ้องทางแพ่ง อาญา ปกครอง และการฟ้องแย้ง, กำหนดนิยาม “ประเด็นที่สาธารณชนให้ความสนใจ”, ศาล พนักงานอัยการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเอกชน มีหน้าที่วินิจฉัยดำเนินการและวินิจฉัยคำฟ้องทางแพ่ง อาญา หรือปกครอง แล้วแต่กรณี และหากพบว่าเป็นคดีฟ้องปิดปาก ก็ให้มีอำนาจในการยกฟ้องหรือสั่งยุติคดีได้ในทันที, ในชั้นศาล หากศาลยกฟ้องคดีฟ้องปิดปาก ให้กำหนดค่าเสียหายค่าทนายความ และการบรรเทาทุกข์อื่น ๆ แก่จำเลยตามพฤติการณ์แห่งคดี, หากศาลยกฟ้องเพราะเป็นคดีฟ้องปิดปาก ถ้ามีการดำเนินคดีอย่างเดียวกันในคดีอื่นให้ถือว่าทุกคดีระงับสิ้นไป และห้ามมิให้ฟ้องคดีโดยอาศัยเหตุอย่างเดียวกันอีก, เมื่อศาลยกฟ้องด้วยเหตุว่าเป็นคดีฟ้องปิดปากแล้ว จำเลยมีสิทธิฟ้องกลับเพื่อเรียกค่าเสียหายจากโจทก์ หรือฟ้องเรียกค่าเสียหาย ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี ค่าทนายความ และการบรรเทาทุกข์อื่น ๆ แยกต่างหากตามพฤติการณ์แห่งคดี^{๓๘}

กฎหมายไทย

๑. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๑/๑ มาตรา ๑๖๕/๑ และ มาตรา ๑๖๕/๒ ซึ่งเป็นกลไกหนึ่งที่สามารถนำมาใช้กลั่นกรองคดีฟ้องปิดปากได้โดยเฉพาะมาตรา ๑๖๑/๑

มาตรา ๑๖๑/๑ บัญญัติว่า “ในคดีราษฎรเป็นโจทก์ หากความปรากฏต่อศาลเองหรือมีพยานหลักฐานที่ศาลเรียกมาว่าโจทก์ฟ้องคดีโดยไม่สุจริตหรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริง เพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลยหรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ ให้ศาลยกฟ้องและห้ามมิให้โจทก์ยื่นฟ้องในเรื่องเดียวกันนั้นอีก

การฟ้องคดีโดยไม่สุจริตตามวรรคหนึ่งให้หมายความรวมถึงการที่โจทก์จงใจฝ่าฝืนคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลในคดีอาญาอื่นซึ่งถึงที่สุดแล้วโดยปราศจากเหตุผลอันสมควรด้วย”

มาตราดังกล่าวกำหนดให้ศาลสามารถยกฟ้องได้เลยโดยไม่ต้องไต่สวนมูลฟ้อง ทั้งยังห้ามมิให้โจทก์นำเรื่องเดียวกันมาฟ้องอีก ซึ่งเป็นการกำหนดบทบาทในเชิงรุกให้แก่ศาล และสามารถนำมาปรับใช้กับคดีฟ้องปิดปากได้โดยอาจถือว่าเป็นการที่โจทก์ฟ้องคดีโดยไม่สุจริตหรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลยหรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ แต่อย่างไรก็ดี การยกฟ้องดังกล่าวไม่ได้ทำให้สิทธิภาคีอาญามาฟ้องระงับไป และยังไม่ใช้กับกรณีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ดังนั้น ผู้ฟ้องคดีจึงอาจอาศัยช่องว่างดังกล่าวไปร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนเพื่อสร้างความลำบากให้จำเลยอีกครั้งได้^{๓๙} อีกทั้ง มาตราดังกล่าวยังไม่มีช่องทางในการเยียวยาความเสียหายให้แก่จำเลย

นอกจากนี้ ในทางปฏิบัติพบว่านับจาก ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่กฎหมายมีผลใช้บังคับ มาตรา ๑๖๑/๑ กลับยังไม่เคยถูกนำมาใช้เพื่อยกฟ้องคดีฟ้องปิดปากเลยแม้แต่คดีเดียว แม้ทนายความจะพยายามยื่นคำร้อง แต่ศาลก็มักปฏิเสธที่ใช้อำนาจตามมาตราดังกล่าว แล้วเลือกไปใช้ช่องทางไต่สวนมูลฟ้องแทน

^{๓๘} รุติสา มุ่งพาลชล (๒๕๖๖).มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันการดำเนินคดีที่เป็นการระงับการมีส่วนร่วมของสาธารณชนในคดีแพ่ง, (เอกัตศึกษา นิติศาสตรมหาบัณฑิต หมวดีวิชากฎหมายเอกชนและธุรกิจ คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย). หน้า ๕๐ - ๕๔.

^{๓๙} จตุพร โอวัฒนาพานิช (๒๕๖๔).มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันการฟ้องปิดปากในคดีอาญา, (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย). หน้า ๓๖ - ๓๘.

ปัญหาประการหนึ่งคือกฎหมายไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาที่ชัดเจนไว้ จึงเป็นการใช้ดุลพินิจของศาลแต่เพียงผู้เดียว การยกฟ้องด้วยเหตุดังกล่าวทำให้ผู้พิพากษามีความเสี่ยงที่จะถูกโต้แย้งหรือร้องเรียนจากฝ่ายโจทก์^{๔๐}

ในประเด็นการนำคดีมาสู่ศาลโดยพนักงานอัยการนั้น ตามพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒๑ ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้อ ๒๐๖ และระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการสั่งคดีอาญาที่จะไม่เป็นประโยชน์แก่สาธารณชน หรือจะมีผลกระทบต่อความปลอดภัยหรือความมั่นคงของชาติ หรือต่อผลประโยชน์อันสำคัญของประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๔ ข้อ ๕ ให้อำนาจพนักงานอัยการที่จะสั่งไม่ฟ้องคดีอาญาที่จะไม่เป็นประโยชน์แก่สาธารณชนได้ โดยให้ทำความเห็นตามลำดับชั้นเสนอต่ออัยการสูงสุดเพื่อพิจารณาสั่ง โดยในข้อ ๖ ได้กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาว่าคดีจะไม่เป็นประโยชน์แก่สาธารณชน ให้คำนึงถึงปัจจัยใดบ้าง โดยข้อ ๖ (๖) กำหนดว่าให้พิจารณา ประโยชน์ของรัฐที่จะได้จากการฟ้องผู้ต้องหา เป็นปัจจัยหนึ่ง จะเห็นได้ว่ากฎหมายดังกล่าวอาจใช้เป็นกลไกหนึ่งในการป้องกันการฟ้องปิดปากโดยนำมาอุดช่องว่างของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๑/๑ ที่ใช้บังคับเฉพาะกรณีที่ราษฎรเป็นโจทก์ โดยให้อัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องด้วยเหตุผลว่าคดีฟ้องปิดปากเป็นคดีอาญาที่จะไม่เป็นประโยชน์แก่สาธารณชน เพื่อเป็นการยุติคดีโดยเร็วตั้งแต่ก่อนนำคดีเข้าสู่ศาล แต่อย่างไรก็ดี ในทางปฏิบัติ พบว่าพนักงานอัยการไม่ค่อยใช้กลไกดังกล่าวในการสั่งไม่ฟ้องคดีฟ้องปิดปากมากนัก^{๔๑} โดยจากสถิติที่รวบรวมโดยโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ประจำประเทศไทย ปรากฏว่าคดีอาญาที่เป็นคดีฟ้องปิดปากจำนวน ๘๐ คดี มีจำนวน ๒๑ คดี ที่ใช้วิธีการร้องทุกข์กล่าวโทษ และพนักงานอัยการมีคำสั่งแล้วจำนวน ๑๓ คดี โดยมีคำสั่งไม่ฟ้องไปจำนวน ๘ คดี ซึ่งการสั่งไม่ฟ้องทั้งหมดนั้นเป็นการสั่งไม่ฟ้องด้วยเหตุผลว่าการกระทำของผู้ต้องหาไม่เป็นความผิด แต่ไม่พบว่ามีการใช้กลไกการสั่งไม่ฟ้องด้วยเหตุผลว่าคดีฟ้องปิดปากเป็นคดีอาญาที่จะไม่เป็นประโยชน์แก่สาธารณชนแต่อย่างใด^{๔๒}

โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ประจำประเทศไทย มีข้อสังเกตว่า สาเหตุหนึ่งที่พนักงานอัยการไม่ค่อยนำเหตุผลเรื่องเป็นคดีอาญาที่จะไม่เป็นประโยชน์แก่สาธารณชนมาใช้มากนัก คือ เรื่องดังกล่าวเป็นการใช้ดุลพินิจและเหตุผลส่วนตัวค่อนข้างมาก ต่างจากการสั่งไม่ฟ้องทั่ว ๆ ไป ที่อ้างเหตุผลว่าการกระทำของผู้ต้องหาไม่ครบองค์ประกอบความผิด หรือผู้ต้องหาไม่ใช่ผู้กระทำความผิด ซึ่งพนักงานอัยการสามารถพิจารณาได้จากข้อกฎหมายและพยานหลักฐานในสำนวน แต่การจะไม่ฟ้องคดีเพราะไม่เป็นประโยชน์แก่สาธารณชนนั้น ระเบียบดังกล่าวก็ไม่ได้กำหนดนิยามคำว่า “ประโยชน์แก่สาธารณชน” ไว้เป็นเพียงหลักเกณฑ์กว้าง ๆ ไม่มีความชัดเจน จึงยากแก่การพิจารณาว่าคดีใดที่ไม่เป็นประโยชน์แก่สาธารณชน และขั้นตอนการสั่งไม่ฟ้องต้องเสนอตามลำดับชั้นถึงอัยการสูงสุด ซึ่งผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นแต่ละรายย่อมมีดุลพินิจและการตีความคำว่า “ประโยชน์แก่สาธารณชน” แตกต่างกันไป อีกทั้ง การที่ระเบียบดังกล่าวไม่ได้มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน ทำให้ผู้สั่งคดีมีความเสี่ยงที่จะถูกร้องเรียน

^{๔๐}พศ. เสาวณีย์ แก้วจุลกาญจน์ และนายบัณฑิต หอมเกษ. (๒๕๖๖). รายงานการศึกษาเรื่อง กฎหมายและมาตรการป้องกันการดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อระงับการมีส่วนร่วมของสาธารณะ ในบริบทธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน. หน้า ๓๓๙.

^{๔๑}เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๘.

^{๔๒}เรื่องเดียวกัน. หน้า ๓๓๗ - ๓๓๘

จากผู้ฟ้องทุกข้อกล่าวโทษว่าใช้ดุลพินิจในการสั่งคดีไม่ชอบ^{๔๓} ซึ่งความไม่ชัดเจนของหลักเกณฑ์เป็นสาเหตุเดียวกันกับการที่ศาลไม่ใช้อำนาจตามมาตรา ๑๖๑/๑ ข้างต้น

๒. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘ พระราชบัญญัติดังกล่าวมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๖๘ กฎหมายดังกล่าวสืบเนื่องมาจากการที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันเข้าร่วมเป็นภาคีในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ (United Nations Convention against Corruption: UNCAC) ซึ่งมีหลักการเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแส^{๔๔}

กฎหมายดังกล่าวไม่ได้เป็นการวางหลักในการป้องกันการฟ้องปิดปากเป็นการทั่วไป แต่เฉพาะเจาะจงคุ้มครองเฉพาะผู้ให้ถ้อยคำ แจ้งข้อมูลหรือเบาะแส ส่งพยานหลักฐานหรือแสดงความเห็นแก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เท่านั้น ว่าหากกระทำโดยสุจริต ผู้ให้เบาะแสไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญา และทางวินัย หากต่อมาผู้ให้เบาะแสดูกร้องทุกข์ ถูกกล่าวโทษ ถูกฟ้องคดี หรือถูกดำเนินการทางวินัยจากการให้เบาะแสดังกล่าว ให้สำนักงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ความช่วยเหลือ เช่น มอบหมายเจ้าหน้าที่แก้ต่างคดีแพ่งให้ จัดหาทุนความหรือให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจ้างทนายความ หากเป็นคดีอาญาที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ ให้ส่งข้อมูลและมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าบุคคลดังกล่าวได้รับความคุ้มครองไม่ต้องรับผิดชอบไปให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการเพื่อประกอบการพิจารณา แต่ในกรณีที่ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาเอง ก็ให้มอบหมายเจ้าหน้าที่แก้ต่างคดีอาญาให้ จัดหาทุนความหรือให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจ้างทนายความหรือขอให้พนักงานอัยการแก้ต่างคดีให้ และในชั้นสอบสวนให้แจ้งพนักงานสอบสวนให้ส่งปล่อยชั่วคราวไปโดยไม่ต้องมีประกัน แต่ในชั้นพนักงานอัยการหรือศาล หากเห็นควรให้มีประกันให้สำนักงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจประกันหรือวางหลักประกันดังกล่าวได้

๓. ร่างพระราชบัญญัติป้องกันการดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อระงับการมีส่วนร่วมของสาธารณชน พ.ศ. เป็นร่างกฎหมายของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม โดยมีที่มาจากการที่ปัจจุบันมีการดำเนินคดีจำนวนมากที่ขัดต่อหลักสิทธิเสรีภาพที่ได้รับการรับรองในรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะสิทธิในการแสดงออก ในการแสดงความเห็น ซึ่งเป็นหลักการสำคัญทางประชาธิปไตย การดำเนินคดีเหล่านี้มีผลกระทบที่ชัดเจนต่อประชาชน เช่น เป็นการคุกคามประชาชน สร้างความกลัวและบั่นทอนแรงจูงใจที่จะรักษาสีทึบเพื่อรักษาประโยชน์สาธารณะ จึงมีการเสนอร่างกฎหมายฉบับนี้เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว อันจะทำให้การกล่าวหาหรือฟ้องร้องดำเนินคดีกับประชาชนทำได้ยากและยุติได้เร็วขึ้น โดยเป็นการปรับแก้ประมวลกฎหมายหลักทั้งสี่ฉบับ ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

^{๔๓} ผศ. เสาวณีย์ แก้วจุลภาณุจัน และนายบัณฑิต หอมเกษ. (๒๕๖๖). รายงานการศึกษาเรื่อง กฎหมายและมาตรการป้องกันการดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อระงับการมีส่วนร่วมของสาธารณะ ในบริบทธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน. หน้า ๓๘.

^{๔๔} พิชรา พุกเศรษฐี. กฎหมายว่าด้วยมาตรการป้องกันการฟ้องคดีปิดปากในความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่และประพฤติมิชอบ. สารคดี. หน้า ๑๖.

ข้อเสนอแก้ไขในส่วนคดีแพ่ง ได้แก่ การเพิ่มเติมนิยาม “เรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ” การเพิ่มเติมเนื้อหาว่า หากมีการเผยแพร่ข้อมูลในเรื่องที่ไม่เป็นความจริง ในเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาไม่รู้ว่าไม่เป็นความจริง ก็ไม่ต้องจ่ายค่าชดเชยความเสียหายใด ๆ การเพิ่มมาตรการยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ยุติคดีโดยเร็วและให้โจทก์จ่ายค่าเสียหายแก่จำเลยในเชิงลงโทษได้

สำหรับข้อเสนอแก้ไขในส่วนคดีอาญา ได้แก่ การเพิ่มเติมนิยาม “เรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ” เช่นเดียวกับคดีแพ่ง การเพิ่มเติมข้อยกเว้นตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๙ ว่า (๕) ในเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ การแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๐ จากเดิมที่ถือว่าเป็นความผิดแต่ไม่ต้องรับโทษ เป็น ถือว่าไม่มีความผิดทางอาญา การเพิ่มการกลั่นกรองในทุกชั้นของกระบวนการยุติธรรม ตั้งแต่ชั้นสอบสวน ชั้นอัยการ และชั้นศาล หากเข้าเกณฑ์ ให้พนักงานสอบสวนปล่อยตัวแบบไม่มีหลักประกัน อัยการมีอำนาจสั่งยุติคดีได้ ศาลมีอำนาจให้ยุติคดีและให้โจทก์จ่ายค่าเสียหายเชิงลงโทษแก่จำเลยได้^{๔๕}

วิเคราะห์

แม้ในช่วงที่ผ่านมาประเทศไทยจะพยายามเพิ่มมาตรการในการป้องกันการฟ้องปิดปาก แต่มาตรการตามกฎหมายไทยในปัจจุบันยังคงมีช่องว่างและปัญหาในการนำมาบังคับใช้จริง ทำให้ไม่มีประสิทธิภาพในการป้องกันการฟ้องปิดปากโดยมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย เช่น การขาดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการบังคับใช้ ดังกรณีของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๑/๑ และกรณีที่พนักงานอัยการจะสั่งไม่ฟ้องคดีอาญาที่จะไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน ทำให้ผู้พิพากษาและอัยการไม่กล้าใช้อำนาจดังกล่าว แนวทางแก้ไขในกรณีนี้คือศาลยุติธรรมและสำนักงานอัยการสูงสุดควรกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางการบังคับใช้มาตรการดังกล่าวให้ชัดเจน รวมทั้งควรมีคดีต้นแบบที่พนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องคดีอาญาที่จะไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน และศาลพิพากษายกฟ้องโจทก์ตามมาตรา ๑๖๑/๑ เพื่อเป็นบรรทัดฐานให้มีการนำบทบัญญัตินี้มาบังคับใช้จริง

ส่วนช่องว่างของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๑/๑ ที่ใช้บังคับกรณีที่ราษฎรเป็นโจทก์เท่านั้นโดยไม่บังคับใช้กับกรณีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ช่องว่างดังกล่าวสามารถปิดได้โดยการใช้มาตรการที่พนักงานอัยการจะสั่งไม่ฟ้องคดีอาญาที่จะไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน ส่งผลให้ไม่ว่าโจทก์จะเลือกฟ้องคดีต่อศาลด้วยตนเอง หรือใช้วิธีแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนแล้วส่งสำนวนไปยังพนักงานอัยการ ทั้งสองทางเลือกก็มีมาตรการในการป้องกันการฟ้องปิดปากควบคุมอยู่

สำหรับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘ เพื่อคุ้มครองผู้ให้เบาะแสในกฎหมายจะเขียนว่าถ้าผู้ให้เบาะแสให้ข้อมูลโดยสุจริต ผู้ให้เบาะแสก็ไม่ต้องรับผิด แต่ตามขั้นตอนในกฎหมายดังกล่าว ผู้ให้เบาะแสก็ต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมตามปกติ ไม่ว่าจะโดยที่ถูกโจทก์ฟ้องดำเนินคดีเอง หรือแจ้งความร้องทุกข์ต่อ

^{๔๕}Law (๒๕๖๘).*ทำความเข้าใจกับร่างกฎหมายป้องกัน “คดีปิดปาก” ใครฟ้องมั่วอาจต้องจ่ายค่าเสียหาย*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.ilaw.or.th/articles/50238>. (วันที่ค้นข้อมูล : ๒๕๖๘, ๑๓ กรกฎาคม).

พนักงานสอบสวน แม้สำนักงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ความช่วยเหลือแต่การดำเนินคดีตามกฎหมาย มักมีระยะเวลายาวนาน ส่งผลกระทบต่อผู้ให้เบาะแสในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านจิตใจ เสรีภาพ ชื่อเสียง การงานและการเงิน จึงควรมีกระบวนการในการที่ทำให้คดียุติลงโดยเร็ว (Motion to Dismiss) อย่างเช่นในหลายประเทศ แม้สำนักงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะให้ความสนับสนุน ค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดี แต่เนื่องจากกฎหมายนี้เพิ่งมีผลบังคับใช้ จึงยังไม่มีกรณีตัวอย่างให้ศึกษาว่า ในทางปฏิบัติ สำนักงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีงบประมาณช่วยเหลือในเรื่องนี้นักน้อยเพียงใด หรือ หน่วยงานที่สำนักงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. จัดหาให้ เป็นการจัดหาจากไหน อย่างไร จึงควรมี การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายนี้เพื่อนำไปพัฒนาให้สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

สำหรับช่องว่างอื่น ๆ นั้น ร่างพระราชบัญญัติป้องกันการดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อระงับ การมีส่วนร่วมของสาธารณชน พ.ศ. ได้เสนอมาตราที่จะใช้อุดช่องว่างดังกล่าวในหลาย ๆ จุด เช่น หากพบว่าเป็นคดีฟ้องปิดปาก กฎหมายให้มีอำนาจในการยุติคดีได้ตั้งแต่ชั้นพนักงานสอบสวน ชั้นอัยการ และชั้นศาล โดยในชั้นศาลได้มีกรอบกำหนดเวลาในการดำเนินการเพื่อให้คดีเสร็จไป โดยเร็ว อีกทั้ง ศาลยังมีอำนาจสั่งให้โจทก์ชดเชยค่าฤชาธรรมเนียม ค่าทนายความ ค่าเสียหาย รวมทั้ง ยังสามารถกำหนดค่าเสียหายเพื่อป้องกันไม่ให้โจทก์นำคดีมาฟ้องจำเลยใหม่ได้ด้วย ซึ่งหากกฎหมาย ฉบับนี้นำมาบังคับใช้จริง จะเป็นการบูรณาการทำให้มาตรการในการป้องกันการฟ้องปิดปาก ของประเทศไทยครบถ้วนสมบูรณ์ขึ้น

หากร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้รับการอนุมัติโดยรัฐสภาและมีผลบังคับใช้แล้ว ควรมี การประเมินประสิทธิภาพของมาตรการที่แก้ไขเพิ่มเติมนี้ ว่ามีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการป้องปราม ไม่ให้มีการฟ้องคดีปิดปากหรือไม่ หรือสถิติคดีฟ้องปิดปากลดลงอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ หากยังไม่มี ประสิทธิภาพเพียงพอ อาจพิจารณาแนวคิดและมาตรการอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น สิทธิในการฟ้องกลับ (SLAPPback) เพื่อให้ผู้ที่ถูกฟ้องคดีปิดปากสามารถฟ้องโจทก์ในคดีก่อน (ซึ่งศาลพิพากษายกฟ้อง) เพื่อเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพิ่มเติมหรือการบรรเทาทุกข์อื่น ๆ ได้ หรือแนวคิดในการยกเลิก ความผิดหมิ่นประมาททางอาญา เนื่องจากโทษไม่ได้สัดส่วนกับการกระทำ โดยเหลือเพียงการหมิ่นประมาท ทางแพ่งเท่านั้น ซึ่งในประเด็นเหล่านี้ยังเป็นประเด็นที่ควรทำการศึกษาผลดีผลเสียต่อไป

สรุป

แม้ประเทศไทยจะพบปัญหาการฟ้องปิดปากมากขึ้นตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๗ เป็นต้นมา แต่ประเทศไทยก็ไม่ได้เพิกเฉยต่อแนวโน้มดังกล่าว โดยได้มีการพัฒนามาตรการในการป้องกันการฟ้องปิดปาก โดยอาศัยต้นแบบจากกฎหมายของหลาย ๆ ประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นต้นมา ประเทศไทยมีพัฒนาการด้านกฎหมายป้องกันการฟ้องปิดปากโดยลำดับ เริ่มจากการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๑/๑ แม้จะยังไม่มีการบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพ และในปี พ.ศ. ๒๕๖๘ ก็ได้ตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘ เพื่อคุ้มครองผู้ให้เบาะแส รวมทั้งยังมีการดำเนินการรับฟังความเห็นเกี่ยวกับ ร่างพระราชบัญญัติป้องกันการดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อระงับการมีส่วนร่วมของสาธารณชน พ.ศ. แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยตื่นตัวและให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น อันเป็นสิทธิที่ได้รับการรับรองโดยรัฐธรรมนูญมากขึ้น น่าเชื่อว่าหากร่างพระราชบัญญัติป้องกันการดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อระงับการมีส่วนร่วมของสาธารณชน พ.ศ. ออกบังคับใช้ จะทำให้มาตรการป้องกันการฟ้องปิดปาก (Anti-SLAPP Law) ของประเทศไทยเป็นเกราะคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นที่มีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ (๒๕๖๐). ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://humanrights.mf.go.th/in-the-spotlight/documents/universal-declaration-of-human-rights/>. (วันที่ค้นข้อมูล : ๒๕๖๘, ๑ กรกฎาคม).
- จตุพร โอวัฒนาพานิช (๒๕๖๔). มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันการฟ้องปิดปากในคดีอาญา, (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- ฐิติสา มุ่งพาลชล (๒๕๖๖). มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันการดำเนินคดีที่เป็นการระงับการมีส่วนร่วมของสาธารณชนในคดีแพ่ง, (เอกัตศึกษา นิติศาสตรมหาบัณฑิต หมวดวิชากฎหมาย เอกชนและธุรกิจ คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- ประชาไท (๒๕๖๔). ศาลฎีกายกฟ้องคดี บ.ผลไม้กระป๋องฟ้องแพ่ง ‘อานดี้’ ตามศาลอาญา. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://prachatai.com/journal/๒๐๒๑/๐๕/๙๒๙๗๖>. (วันที่ค้นข้อมูล : ๒๕๖๘, ๑๓ กรกฎาคม).
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เสาวณีย์ แก้วจุลกาญจน์ และนายบัณฑิต หอมเกษ. (๒๕๖๖). รายงานการศึกษาเรื่อง กฎหมายและมาตรการป้องกันการดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อระงับการมีส่วนร่วมของสาธารณะ ในบริบทธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน. กรุงเทพฯ: โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ประจำประเทศไทย.
- พัชรา พุกเศรษฐี. กฎหมายว่าด้วยมาตรการป้องกันการฟ้องคดีปิดปากในความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ และประพฤติมิชอบ. สารุณนิสภา. หน้า ๑๕.
- พรานเชสกา ฟาร์ริงตัน และ เสาวณีย์ แก้วจุลกาญจน์. การแก้ไขปัญห SLAPP : การระบุและแก้ไขช่องว่างในแนวทางป้องกันการฟ้อง SLAPP ของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: มูลนิธิคลูนีเย่เพื่อความยุติธรรม. (๒๕๖๗).
- สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง UN International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR).
- แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล (๒๕๖๑). สิทธิมนุษยชนคืออะไร? [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.amnesty.or.th/blog/๒๐๑๘/๐๕/สิทธิมนุษยชนคืออะไร/>. (วันที่ค้นข้อมูล : ๒๕๖๘, ๑ กรกฎาคม).
- Amnesty International UK. (2025). *What is the Universal Declaration of Human Rights?*. [Online]. Available from : <https://www.amnesty.org.uk/universal-declaration-human-rights-UDHR>. (Access date : 2025, July 1)
- Bangkok Post. (2020). Natural Fruit drops case against activist Andy Hall. [Online]. Available from: <https://www.bangkokpost.com/business/2009923/natural-fruit-drops-case-against-activist-andy-hall>. (Access date : 2025, July 13)

- BBC News ไทย (๒๕๖๑). ศาลสั่งอานดี้ ฮอลล์ นักต่อสู้สิทธิแรงงานข้ามชาติจ่ายค่าเสียหาย ๑๐ ล้านบาท ให้เนเชอรัล ฟรุต. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.bbc.com/thai/thailand-43541645>. (วันที่ค้นข้อมูล : ๒๕๖๘, ๑๓ กรกฎาคม).
- BBC News ไทย (๒๕๖๔). อานดี้ ฮอลล์: “เป็นช่วงเวลาที่เจ็บปวดมาก” บันทึกการต่อสู้ของนักกิจกรรมชาวอังกฤษด้านสิทธิด้านแรงงานในไทย. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.bbc.com/thai/thailand-57210028>. (วันที่ค้นข้อมูล : ๒๕๖๘, ๑๓ กรกฎาคม).
- BBC News ไทย (๒๕๖๖). SLAPPs: เหตุใด กลุ่มวิพากษ์สังคมและธุรกิจตกเป็นเป้าฟ้องปิดปากมากขึ้น. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.bbc.com/thai/articles/c4n4qlpg0ggo>. (วันที่ค้นข้อมูล : ๒๕๖๘, ๑๓ กรกฎาคม).
- FIDH International Federation for Human Rights. (2018). Thailand: Sentencing of Mr. Andy Hall, a migrant labor rights researcher. [Online]. Available from: <https://www.fidh.org/en/issues/human-rights-defenders/thailand-sentencing-of-mr-andy-hall-a-migrant-labor-rights-researcher>. (Access date : 2025, July 13)
- iLaw (2561). อานดี้ ฮอลล์: คดีให้สัมภาษณ์อัลจาซีรา. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.ilaw.or.th/articles/case/23669>. (วันที่ค้นข้อมูล : ๒๕๖๘, ๑๓ กรกฎาคม).
- iLaw (2563). อานดี้ ฮอลล์ : คดีเผยแพร่รายงานบนเว็บไซต์ Finnwatch. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.ilaw.or.th/articles/case/23570>. (วันที่ค้นข้อมูล : ๒๕๖๘, ๑๓ กรกฎาคม).
- iLaw (2568). ทำความรู้จักกับร่างกฎหมายป้องกัน “คดีปิดปาก” ใครฟ้องมั่วอาจต้องจ่ายค่าเสียหาย. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.ilaw.or.th/articles/50238>. (วันที่ค้นข้อมูล : ๒๕๖๘, ๑๓ กรกฎาคม).
- United Nations. *Human Rights*. [Online]. Available from : <https://www.un.org/en/global-issues/human-rights>. (Access date : 2025, July 1).